

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд

на тема: *„Футболните агитки в България – екстремизъм, идентификация, принадлежност и разпознаване“*

автор: *Петко Данаилов Петков*

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност *„социология“*

рецензент: проф. дсн Веска Кожухарова-Живкова

Дисертационният труд на докторанта Петко Д Петков е изключително актуален и е със значима социална насоченост. Авторът сполучливо е ситуирал в български контекст един сложен социален проблем, който има своите траектории в социалния живот на целия свят. Действително става дума за тематично ядро, ирадиращо в своята вариативност в сложни процеси, засягащи различни слоеве на обществото по различен начин и със своеобразна яркост.

Това е проблем, който буквално „плаче“ за социологическа интерпретация от различни гледни точки и в различни дълбочини. Заслужава размисъл защо сега (имат се предвид годините след Втората световна война и особено през последните няколко десетилетия) и защо в такива форми и мащаби се развиват обединенията на горещите привърженици на футбола в един или друг футболен клуб, условно назовани „футболни агитки“.

Не ще и съмнение, че е важно да се търсят и открият социалните корени на това парадоксално явление, тръгващо от радостта и еуфорията от „най-великата игра“, както мнозина определят днес футбола, и стигащо до остри политически и идеологически стълкновения, надхвърлящи обикновените идейни противостояния и изявяващи се в потресаваща бруталност. Пред нас стои въпросът *защо и как социалната среда на следвоенния свят „отгледа“ и разви тези изродени форми на спортния ентузиазъм.*

Не казвам, че в дисертационния труд са дадени отговори на всички въпроси, които проблемната ситуация поставя, дори не и на всички, проецирани в ограниченото от автора изследователско поле – „футболните агитки“. Авторът обаче се опитва (и според мен успява) да очертае социологическите координати на проблема и в тази социологическа координатна система да търси връзки и зависимости в процеса на взаимодействие между елементите, побиращи се донякъде под условния етикет „футболни запалняковци“. Нещо повече, той търси механизмите, чрез които ентузиазираният привърженик на даден клуб става част от една вандалска машина на агресията и унищожението.

Още при формулирането на целта на разработката в нейната относителна ограниченост, сведена до разглеждане в сравнителен план на проблема в рамките на най-изявените български клубни агитки, се извеждат и основните белези за сравнимост в подобия и различност. Всъщност още в самото начало авторът залага проблематизирането на „футболното хулиганство“ като надфутболен въпрос. Задачите, посочени в методическата част на дисертацията, раздиплят на различни нива дейностната реализация на целта.

Приемлива е тезата на автора, че за да се намерят форми за противопоставяне на изродения футболен ентузиазъм, преди всичко е необходимо тези прояви да бъдат разпознати, разчетени и идентифицирани в тяхната антихуманна същност. Всъщност, макар и неексплицитно, е положена и тезата, че всички тези „футболни агитки“ с нееднаква идеологическа база и с различна степен на радикализация имат своя субкултура, която изисква да бъде проучена, за да намери обществото своите „ваксини“ срещу нея. По-нататъшната работа на дисертанта е насочена към разкриване и идентифициране на дълбоката вътрешна същност на тази субкултура, както и нейната идеологическа деструктивност и антихуманност. Именно чрез дълбочинни анализи на идейните корени и идеологически платформи, от които са избуяли т. нар. „агитки“, се изяснява „извънфутболното“ поведение, изявяващо се като вандализъм, расизъм, ксенофобия, агресия, жестокост.

Може да се каже, че Петко Петков в процеса на работа е успял да изгради стабилен корпус на проблемни натрупвания, които чрез едни или други форми се вписват в общия социален контекст и успяват да му влияят с различни социални трансмисии.

При оценяването на труда трябва да се обърне внимание, че Петко Д. Петков е подготвен и изявен като изследовател. Изцяло в духовния климат на Югозападния университет. Неговата базисна подготовка е обогатена в хуманитарната палитра чрез продължителната заетост в пространствата на социалните дейности, от което пък е получил една допълнителна чувствителност към социалната проблематика. Изследователското търсене на докторанта е намерило своята професионална промоция чрез една публикация в престижно списание.

Авторефератът дава добра обща представа за дисертационния труд. Разбира се, пълна представа за пълноценния корпус от идеи в тяхната структурна споеност може да се получи само когато се прочете целият дисертационен труд. Авторефератът разкрива методическата основа на труда, неговата структура, както и основните творчески идеи на автора, представя и авторската самооценка за приносите. Безспорно авторефератът би спечелил, ако не присъстваше определена небрежност при писането, което е знак за намалена авторска взискателност.

Както вече беше споменато, в автореферата добре са представени авторските самооценки, но и те страдат от общия за повечето докторанти недостатък – доминиране на разказа какво е направено над оценъчното обобщение.

За приносните моменти може да се каже още, че в труда е изграден социологически модел за разпознаване и анализиране на футболното хулиганство, както и за изясняване механизмите за радикализация на обикновената футболна запалнянковщина, израждаща се в действия, които я сближават с крайно десни фашистки и неонацистки движения и организации.

Сред приносните моменти в разработката е и активната позиция на автора, която надхвърля рамките на „констативния протокол“ и насочва към сериозни мерки на цялото общество и на държавата с нейните управленски структури в локален и глобален мащаб. Този дисертационен труд алармира общественото мнение, за да се търсят пътища и модели за дерадикализация.

Към автора на този по своему пионерски труд, разбира се, могат да бъдат предявени множество изисквания и претенции за по-голяма

задълбоченост или за отсъствието на множество очаквани отговори. При изясняването на проучваното явление много място е отделено на Лъобон и Ортега-и-Гасет, но може би по-продуктивно би било да се обърне повече внимание на съвременни автори, опитващи се да дадат отговор с по-нова дата относно характерологията на днешните масови движения.

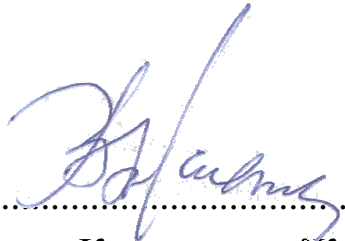
Мисля, че в текста доминира разказът над анализа. Остава неизяснен въпросът какъв е характерът на социалната среда, която се оказва хранителна почва за тези радикални движения, трансформирани се в уж невинни акции на привържениците на футбола. То се знае Петко Петков не е изчерпал темата и години напред може да търси отговори на нерешените задачи, ако остане в полето на тази проблематика.

Вероятно може да се каже, че по остротата на проблемите и чрез докосването до опасни обществени явления, този труд е не толкова за футболното хулиганство, а за симптомите, подсказващи, че в глобалния свят има опасни тлеещи огнища на болезнена конфликтност, на нетърпимост, омраза и агресия, които търсят своите отдушници или обекти за изливане на негативната социална енергия.

В заключение искам да кажа, че за този дисертационен труд определено може да се присъди образователната и научна степен „доктор“ на автора Петко Данаилов Петков.

Надявам се, че членовете на уважаемото жури ще бъдат единодушни в подкрепата си.

Лично аз ще гласувам с „да“.

Автор на становището: .....

(проф. дсн Веска Кожухарова-Живкова)